

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 16. august 2021
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Mie Funder
Sagsnr.: 2021-0030-6323
Dok.: 2072646

Besvarelse af spørgsmål nr. 1344 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1344 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 19. juli 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Morten Messerschmidt (DF).

Nick Hækkerup

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1344 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om han deler EU-domstolens mening om, at EU-retten har forrang for vores grundlov jf. eksempelvis artiklen: »EU-kommissionen rejser HBT-sager mod Ungarn og Polen« på www.Fagpressen.eu?”

Svar:

Det bemærkes indledningsvis, at Danmark tiltrådte det daværende EF ved lov nr. 447 af 11. oktober 1972 (tiltrædelsesloven). Danmarks indtræden i EF (nu EU) indebærer overladelse af beføjelser, der tilkommer rigets myndigheder, og vedtagelsen af tiltrædelsesloven skete derfor efter proceduren i grundlovens § 20.

Princippet om fællesskabsrettens (nu EU-rettens) forrang blev første gang fastslået af EF-Domstolen (nu EU-Domstolen) i 1964 i sag 6/64, Costa mod ENEL. I medfør af forrangsprincippet skal umiddelbart anvendelige EU-regler anvendes i enhver medlemsstat, selv om der findes nationale regler, der strider mod EU-reglerne.

Om forholdet mellem forrangsprincippet og den danske grundlov kan bl.a. henvises til Justitsministeriets redegørelse af 4. december 2007 for visse forfatningsretlige spørgsmål i forbindelse med Danmarks ratifikation af Lissabon-Traktaten. Af redegørelsens pkt. 4.4.2.c fremgår bl.a. følgende:

”Som anført blev det EU-retlige forrangsprincip fastslået i EF-domstolens praksis tilbage i 1964, og forholdet mellem grundloven og forrangsprincippet blev derfor allerede vurderet inden Danmarks optagelse i EF i 1972.

Forrangsprincippet blev således bl.a. udførligt behandlet i 1972-redegørelsen om visse statsretlige spørgsmål i forbindelse med en dansk tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, og Justitsministeriet konkluderede i den forbindelse, at forrangsprincippet ikke nødvendiggjorde en ændring af grundloven.

I overensstemmelse med Justitsministeriets konklusion udtalte et flertal i Folketingets Markedsudvalg ved Folketingets behandling af lovforslaget om Danmarks tiltrædelse af EF, at spørgsmålet om fællesskabsrettens forrang efter flertallets opfattelse kunne løses på grundlag af grundlovens § 20 og tiltræ-

delseslovens § 3 samt dansk rets almindelige regler om forholdet mellem dansk og international ret, jf. Folketingstidende 1971-72, Tillæg B, sp. 2802.

[...]

Herudover kan det nævnes, at danske myndigheder efter grundloven ville være forpligtet til at lade grundloven gå forud for EU-regler, hvis den ekstraordinære situation skulle opstå, at der blev gennemført en EU-retsakt, der var uforenelig med grundloven.

Grundlovens § 20 giver således – som anført i Højesterets afgørelse i Maastricht-sagen – ikke adgang til at overlade EU's institutioner beføjelser til at fravige bestemmelser i grundloven, herunder grundlovens frihedsrettigheder, og der findes heller ikke andre regler i grundloven, som giver mulighed for en sådan fravigelse af grundloven til fordel for traktatmæssige forpligtelser, jf. bl.a. 1972-redegørelsen, side 82.”

Højesteret udtalte bl.a. følgende i præmis 9.2 i den såkaldte Maastricht-dom (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, side 800):

”Det kan ikke i medfør af § 20 overlades til en international organisation at udstede retsakter eller træffe afgørelser, som strider mod bestemmelser i grundloven, herunder dennes frihedsrettigheder. Rigets myndigheder har nemlig ikke selv en sådan beføjelse.”

Desuden udtalte Højesteret i dommens præmis 9.6:

”Ved tiltrædelsesloven er det anerkendt, at kompetencen til at prøve lovligheden og gyldigheden af EF-retsakter tilkommer EF-domstolen. Dette indebærer, at danske domstole ikke kan anse en EF-retsakt for uanvendelig i Danmark, uden at spørgsmålet om dens forenelighed med Traktaten har været prøvet af EF-domstolen, og at danske domstole i almindelighed kan lægge til grund, at EF-domstolens afgørelser herom ligger inden for suverænitetens grænser. Højesteret finder imidlertid, at det følger af bestemmelseskravet i grundlovens § 20, stk. 1, sammenholdt med danske domstoles adgang til at prøve lovens grundlovsmæssighed, at domstolene ikke kan fratages adgangen til at prøve spørgsmål om, hvorvidt en EF-retsakt overskrider grænserne for den ved tiltrædelsesloven foretagne suverænitetssafgivelse.

Danske domstole må derfor anse en EF-retsakt for uanvendelig i Danmark, hvis der skulle opstå den ekstraordinære situation, at det med den fornødne sikkerhed kan fastslås, at en EF-retsakt,

der er opretholdt af EF-domstolen, bygger på en anvendelse af Traktaten, der ligger uden for suverænitetsoverdragelsen ifølge tiltrædelsesloven. Tilsvarende gælder med hensyn til fællesskabsretlige regler og retsprincipper, som beror på EF-domstolens praksis.”

Det bemærkes, at dommens præmis 9.6 blev bekræftet i præmis 3 i Højesterets dom i den såkaldte Lissabon-sag (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 1451).